

Տարեկան գինն է . . . 120 դր.
Վեցամսեայ " . . . 65 "
Եռամսեայ " . . . 35 "
Մէկ ծանուցումը տպին 40 փարսէ :
Ստորագրութիւնները պէտք է տալ :
Ստորագրութիւնները ամեն ամիս 1 ին
եւ 16 ին կը սկսին :

Դատարանի քննիչներուն ծանուցումը
տալը ամեն մէկ թիւին համար 20
փարսէ :
Լրագրոյ վերաբերեալ ծանուցումը որ
եւ ինչ գրութիւն, խմբագրին պէտք
ուղղուի . Եւ անոնց ծանուցումը տալը
քը իրիպին վրայ է :

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այդը հինգշաբթի սուրբ Լստուա-
ծածին ծննդեան տօնին պատճառաւ
շուկաները գոց ըլլալուն, լրագիրը այս
օր հրատարակել արժան դատվեցաւ :

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

ԿԱՍՏԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ 7 ՆՈՎԵՄԲԵՐԻ

ԳԵՐԸՆԵՆ ԵԿԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

Դաշնակցութեանց Գործակալ
ձեռք բերած ամբողջ յաջողութեանը
Մէկամիտութիւնը անընդուն վրայ նախըն-
թաց լեռնով հրատարակած տեղեկու-
թիւններին պատերազմին կրակին եւ
զարհուրելի խառնաշփոթութիւններուն
մէջ շտապով դրված լուրերէն . ուստի
տարակոյտ չկայ, որ այս մեծ անցքին շատ
պարագաները ճշդիւ եւ ամբողջ պատ-
մըված չեն կրնար ըլլալ անոնց մէջ : Եւ
քէն եկած տեղեկութիւնները բնական
նարարձարապով, մանրամասն քննու-
թեամբ եւ հանգիստ ոգով դրված ը-
լլալուն աւելի ճիշդ ու կատարեալ կը
լինին, մանաւանդ երբոր դրողը պատերազ-
մին ներկայ եւ գործակցի գտնուելով,
ամեն եղածներուն տեսնուած ըլլայ :

Եւս ասանկ ըլլալով հետեւեալ
տեղեկութիւնները, որ պատերազմին եւ
րիւր օր ետքը Մէկամիտութեան մէջ
դիպցի պաշտօնակալ մը գրած է, արժան
կը համարենք լրագրոյ մէջ հրատարա-
կել, սպասելով, որ դաշնակցի զօրաց
սպարապետներուն պաշտօնական տեղե-
կագիրներն հրատարակին, ու ամենա-
կատարեալ եւ խիստ մանրամասն տեղե-
կութիւններ տան մեզի պատերազմին ա-
մեն պարագաներուն վրայ :

Մէկամիտութիւն 11 սեպտ. (30 օգոստ.)

“Սեպտեմբեր 4ին (օգոստ. 23)
դաշնակցի զօրաց սպարապետները, Պը-
ռուս եւ Լայքն ծովապետները եւ ու-
րիշ բոլոր ծովային եւ ցամաքային հը-
րամանատարները երկար ժողով մը ըրին,
որ վերջինն եղաւ, եւ հոն ամեն բան ար-
նօրենցին : Եւս ժողովին վրայ անմիջա-
պէս վերջին պատրաստութիւններն ը-
լլալ սկսան : (Օգոստ. 26 եւ 28 լուսնա-
լու գիշերը զօրաց շարժումներ եղան :
26ին առտունը երեք հազար սարտեմա-
յի զօրաց գունդ մը եկաւ մեզի հետ միու-
թաւ :

27ին առտուն, Բէյրութի սպարա-
պետին բոլոր բանակի օգնականները զօ-
րաց կարգերն աչքէ անցուցին, որպէս զի
տեսնեն թէ սպարապետին ըրած ամեն
կարգադրութիւնները տեղի ի տեղ կա-
տարված են : Երբոր սպարապետն ստու-

ղեց որ իր հրամանները կատարուեալ
տարվել են, առտուն ժամը 4 1/2ին
թիւղանութներուն կրակը դադարեցաւ եւ
Մար-Մահան զօրապետին բաժնին նշան
տրվեցաւ որ Մալաթիի վրայ քայլէ :

Օրբերը խելքէ մտքէ դուրս աշ-
խուհով մը յառաջ քաշեցին՝ սանդուղ-
ներ, չուաններ, կեռեր (չէնկէ) եւ ու-
րիշ վերելակութեան հարկուոր գործի-
ներ հետեւին տանելով : Ուստի մեր
զօրքերուն գէպ ի Մալաթիի փոսերն
յառաջ քալելը տեսնելուն պէս՝ իրենց
թիւղանութներուն կրակը սաստիկացուցին
եւ կարկուտի պէս երկաթ ու կրակ
թափել սկսան, բայց բան մը կարող չէր
յարձակողներուն եւսանդը խախտելու :
Դադողացիք փոսին մէջ նետակցան եւ
ամենքն ալ զինուոր ուսպայ իրարու ուս
տալով՝ եւ կատուի պէս մագլցելով (թռ-
մալամբ) առանց սանդուղ գործածե-
լու, մինչեւ թիւղանութի ծակերուն քով
կան ուսպայ սաստիկ կրակին ու սուխ-
ներուն հակառակ : Եւս քաջ զինուոր-
ներուն մէկ մասը դարձեալ վար թա-
փեցան, բայց մէկ մասը յաջողեցան ամ-
բողջ մէջ մտնելու, ոմանք թիւղանութնե-
րուն վրայ հեծնելով, ոմանք ալ իրենց
գէպ դրված գէները բռնելով ու ետ մը-
ղելով : Ա. Երջապէս, Մար-Մահան զօ-
րապետին բաժնիւր այսպէս առաջին յար-
ձակմամբ Մալաթիի ահաւոր ամրոցը
առաւ եւ քանի մը վայրկեան ետքը դադ-
ղեկան դրօշակը վրան տեսնուեցաւ ի ձայն
ցնծութեան բոլոր բանակին :

Եւս առաջին յաջողութեան դիւրու-
թիւնը կարծել կուտար՝ որ ուստի եր-
կար չեն դիմանար. ասոր հակառակը պա-
տահեցաւ : Եւս եւ առաջ թիւղանութա-
նիւրը սպաննուեցան իրենց թիւղանութ-
ներուն վրայ եւ թիւղանութները սայլե-
րուն վրայէն վար նետակցան . ետքը դադ-
ղեցիք աչքն ու ձայնն բերդին ետեւն
անցնելով, եւ մէջը զանգով ուսպայ
զօրքերը շուր կողմէն զարնելով, պարտա-
ւորեցին բերդին գուրս կէլու, բայց քա-
նը ասով չմնացաւ : Ուստի երկու ան-
գամ հաւաքած առաւելագոյն զօրու-
թեամբ, եւ սաստիկ յարձակումներ ընե-
լով դադողացիները Մալաթիին գուրս
հանելու աշխատեցան : Բայց իրենց բո-
լոր ճիւղն ընդունացն եղաւ . դադողացի օգ-
նօրքերը տեղեկութեան չկրցան խախտել :

Եւս այսպէս երեք ժամու մէջ Մա-
լաթիի ահաւոր եւ հոգեպարտ ամ-
րութիւնը առնուեցաւ, կրկու հարկու-
րիսուն հոգեւ իրուստով, որ բան մը
չսեղ չէ :

Ուստի չկրցան զանկալ պաշտա-
նել մեր զինուորներուն աննահանգ
քաջութեամբ գէպ : Բայց ետքէն Մա-
լաթիի վրայ դառնալին զարհուրե-
լի եղաւ : Երբեք այս աստիճան սաստ-

կութեամբ չեն յուսացած այն դիմադրա-
կան զօրութիւնը՝ որուն փորձը շատ ան-
գամ առաջ էին մեր հայերը առաջին
կայսերութեան պատերազմներուն մէջ :
Մանաւորապէս նշանակու թեան արժա-
նի էր հարկուր չափ ուս զինուորնե-
րուն յուսահատ եւ կատաղի պիտակու-
թիւնը, որ Մալաթիի մէկ կողմը ամրա-
ցած՝ իրենց հրացանին վերջին փամփուշ-
տը (ֆիշէք) այրեցին, ու ետքը անձնա-
տուր եղան՝ երբոր դադողացիք վառած
փայտի խուրձեր (տէմէթ) անոնց վրայ
նետել սկսան :

Եւս պատերազմներուն ժամանակը
քանի որ առաջ կ'ընթացէր, մեր ծար-
տարողները՝ պաշտպանութեան վե-
րաբերեալ շինութիւններ կ'ընէին՝ որպէս
զի կարենային Մալաթիի մէջ կենալ :
Ժամը 8 1/2ին Մար-Մահան զօրապե-
տը հետեւեալ լուրը գրեց Բէյրութի գո-
րապետին : “Մալաթիի մէջն եմ”, եւ
“ապահով եմ” հոն մնալու :

Մար-Մահան զօրապետին բաժնիւր
այսպէս Մալաթիի վրայ յարձակած ու
առած ժամանակը, Պուրպաղի զօրապե-
տին ալ հրաման եղած էր՝ Մալաթի
փոքր Ուստանի ամրոցին հետ կապող
պարսպին վրայ յարձակելու . Տիւրք
զօրապետին ալ հրաման եղած էր փոքր
Ուստանի վրայ յարձակելու : Եւս զօ-
րքերն արիւար քովէն ու դիմացէն այս
դիրքերուն վրայ յարձակեցան : Հոս պա-
տերազմը խիստ սաստիկ ու կատաղի ե-
ղաւ : Փոքր Ուստանի թիւղանութները
անանկ սաստիկ կրակ մը կը ժայլոթէին, որ
ամենէն քաջ մարտիկը կը զարհուրեց-
նէր : Եւս մէջ զատ, պարսպին ետեւօք
հաստատված մարտիկ մը՝ Սեւ մարտիկ
ըսված ամրութիւններուն հետ կարկու-
տի պէս կրակ եւ երկաթ տեղադրվ փոքր
Ուստանի մօտեցողները կը ջախջախէր :
Եւս ամենայնիւ դադողացի զինուոր-
ները առիժնաբար պատերազմելով Ուս-
տանն առին :

Երբոր ամրոցին մէջ մասն դադողա-
ցիք գէմերն թշնամեաց մեծ գունդ մը
գտան, որ սաստիկ զօրութեամբ զինեց
զինուորեց, եւ շուր կողմէն թիւղանութ-
ներու զարհուրելի կրակ մը զինեց կը
շանթահարէր : Աստիճան հար էր դադ-
ողացի զինուորն ալ կենալ :

Բէյրութի զօրապետը՝ Մալաթիի ու
փոքր Ուստանի ամրութիւններուն մէջ
տեղեկութիւններուն կրակը զսպելու հա-
մար, դաշտի շարժական թիւղանութներ
բերել առաւ անոնց գէպ, բայց շատ չան-
ցաւ այս թիւղանութներն ալ ետ քաշել
հարկ եղաւ : Դադողացիք կրկին անգամ
յարձակեցան ասին փոքր Ուստանը, եւ
այս յարձակման մէջ զարնուեցաւ մեծաւ
Սէն-Բոլ զօրապետը . բայց զարնեալ
անհար եղաւ իրենց հոն կենալ : Ա. Եւ-

Ջապէս փոքր Ուստանի ամրութիւնը ա-
նտիկ էր, որովհետեւ մեր զինուորնե-
րուն պէս քաջ զօրքերը չկրցան հոն դի-
մանալ ու կենալ :

Սեւ ծախ կողմն ալ անդողացիք մեծ
Ուստանին գէպ ճիւղելով, անոնք ալ չի-
կրցան յաջողիլ : Ուստանի ահաւոր ամ-
րոցը ապառաժուալ բլուրի մը վրայ շին-
ված էր, որուն երկու կողմը խորունկ ձո-
րեր էին . ամրութեան առջեւը դուրս
ցցված սար մը կար, որ բուն ամրութեան
վրայ շարձակած՝ պէտք էր գրաւել : Քու-
ղե ձորերուն վրայ քանի մը մարտիկներ
էլ կրակ կը տնդար : Եւս զինուոր
չէն ու քովէն առաջ քաշեցին իրենց յա-
տուկ եղած պաղ անվի հերթութեամբ,
ձորերէն մէկուն մէջ սպասող ուսպայ
զունդերուն վրայ յարձակեցան, շարժու-
բուրդ չկրցան բռնիլ, եւ սկսան ամրոցն
ի վեր ելլել : Եւս մէջ անգամ չկրցան
յարձակել, բազմութիւն ուսպայ պահա-
պանէր իրենց վրայ գալով, եւ արդար-
ձանին մարտիկներուն տուակի կրակը
զինեց արդիւրով : Բայց այս արդիւր-
ները մոտիկ չընելով՝ երկրորդ անգամ
յարձակեցան ու Մարին վրայ հասան,
բայց հոն ալ բազմութիւն մարտիկներու
սաստիկ կրակին հանդիպելով չկրցան
հաստատվել :

Պաշարման կեդրոնը երկու կէտ ու-
նէինք յարձակման . Սեյին ամրոցն ու
Սայմի ամրոցը : Սեյ յատակադէմ մէջ
որոշված էր՝ առաջ Սեյին ամրոցն առ-
նել ու ետքը Սայմի մարտիկը պատել :
Թաօշիւ եւ Քուսութի զօրապետները
խելքէ մտքէ դուրս քաջութեամբ յար-
ձակեցան Սեյին ամրոցին վրայ ու չկր-
ցան առնել : Առաջ հզօր պահապան
զունդեր ամրոցին շրջակայները կը պաշա-
պանէին : Դադողացիք երկու անգամ
ետեւէ ետեւ յարձակում ըրին զարմա-
նալ ու զիջութեամբ, բայց հոն զիջված
արդիւրներուն չկրցան յաղթել :

Ա. Եւսպէս, այս ամեն յարձակում
ներուն մէջ մինակ Մալաթիին կատա-
րեալէս յաջողեցաւ, եւ անկա բաւա-
կան էր, որովհետեւ անկից կրնայինք ջախ-
ջախել փոքր Ուստանն ալ մեծ Ուստանն
ալ, նոյնպէս Քարապետնայի արուար-
ձանին մարտիկները, եւ նաւ արանը :

Ուստանի ամրութիւնները, երբոր
կրկին կրկին իրենց բոլոր զօրութեամբ
Մալաթիի վրայ յարձակեցան ու չկր-
ցան ետ առնել, պարտաւորեցան Մե-
կամիտութեան հրաւարին մարտիկները :

Բոլոր ամրոցներն ու գրեականները
հետզհետէ սկսան վաւերացնել նետել տա-
լին ճայթմամբ : Ժամը գիշերուան եօթ-
նին Սեւ Ուստանը նետեցին . ժամը ին-
նուկէսին Սայմի ամրոցը ու Սեյին մարտ-
իկը . քիչ մը ետքը Քարապետնային
առջեւի ցամաքային մարտիկները, եւ

սուրբ Պօղոսի ամրոցը: Քաղաքին առ-
մեն կողմէն հրդեհն սկսաւ: Ուստի
զինուորները քաղաքին ամեն թաղերը կը
պտտէին ու տունները կը բռնեցնէին:
Եւստ ամենայնիւ շատ շէնքեր աւեր-
մանքէն ազատ մնացին: Ծովեզերքին
վայի նաւարանին շէնքերը ուսմանքէն
ծակծակ եղած են, նաւահանգստին ծո-
վեզերայ շէնքերը եւ անոնց մօտակայ
տունները այրած են, իսկ Քառանթիսա-
յին զինացի թաղերը ազատ մնացած են:

Նոյն զինքը (օգոստ. 27-28), ուս-
տից նաւատորմին ալ որ պատերազմին
մասնակից եղեր էր, ուստից ձեռքովը
ընկերակցեալ: Եւստ ամեն միտակ ա-
նոնց կայմերուն ծայրը կը տեսնէինք ջու-
րին երեսը: Կամուրջին երկու կողմը բո-
նող չորս մեծ պատերազմական նաւերն
ալ անյայտ եղեր էին, կամուրջն ալ աւ-
րուեր էր: Մինակ քանի մը շոգեհաւ ողջ
թողուցեր էր թշնամին:

Բէլիսի սպարապետը զինքը Մա-
լաքոյի մէջ անցուց:

Հետեւեալ առտուն, դաշնակից զին-
ուորները քաղաքը մտան, թէպէտ եւ
հրաման չկար մանելու: Հրդեհը եւ բազ-
մաթիւ ճայթմունքները մինչեւ օգոստ.
29ին զինքը շարունակելով, դաշնակից
զօրապետները կը պարտաւորէին խօհե-
մութիւն բանեցնելու: այս պատճա-
ռաւ պահապան զօրաց զլծայ մը կազ-
մեցին, որ քաղաքը մարդ թող չանան:

Օգոստ. 29ին ու 30ին ճարտարա-
գիտաց գունդը քաղաքը աչքէ անցնելու
եղաւ: բայց յաճախ ճայթմունքներ պատա-
հելուն համար մեծ զոռուութեամբ յա-
ռաջ գացին:

Թշնամեաց կորուստը պատերազ-
մական պաշարի եւ նիւթոց մասին ե-
րեւակայել անհնար է: Թշնամեաց թա-
րաններուն մէջ անթիւ թնդանօթ եւ
ոռմը կայ: Նաւարաններուն մէջ ալ
անթիւ նաւու երկաթ կայ ամեն մեծու-
թեամբ: Հատ ալ հաղուստի մթերա-
նոցներ գտնուեցան:

Քաղաքը բոլորովն պարպրած էր.
մինակ 500 հիւանդ մնացած էին թնդա-
նօթարանի նաւահանգստին մէջ հիւան-
դանոցին մէջ: Եւստ իրիկունը Կոստան-
զինի ամրոցին վրայ ձերմակ դրօշակ մը
երեւցաւ: Սորաքով իշխանը հրաման
խնդրեր էր իր վերաւորները վերցնելու,
եւ այս հրամանը արկելու:

Թշնամին 630 զերի թողուց մեր

ձեռքը, որոնց մեծ մասը Մալաքոյի առ-
նոված ժամանակը բռնակցեցան:

Մեր կորուստը զինուորական փոքր
Ուստանին ու Միջին ամրոցին յարձա-
կումներէն պատճառեցաւ: Եւստ թիւը
8500ի չափ կայ, որոնց 2500ը մեռած
են: Չափ կողմի յարձակումներուն մէջ
1200էն աւելի մեռեալ ու վերաւոր չու-
նեցանք, ու 100ի չափ մարդ ալ Միջին
ամրոցին նետովելով կործնուցինք:

Քաղաքացւոց հրամանատարներէն
մեռեալներն են՝ Մաւօլ, Մէնթ-Բօլ,
Ուիլի, Պալթօն եւ Բօնարովէ զօրա-
պետները: Պօքէ, Պուրպաքի եւ Թը-
ռօշիւ զօրապետները ծանրապէս վիրա-
ւորուեցան: Պիսօն, Բաթէ, Քուսթօն,
Մօթուս, Գայեի եւ ուրիշ քանի մը
զօրապետներ թեթեւ կերպով վիրաւոր-
վեցան:

Եւրոպացւոց կորուստին որչափ ըլլա-
ւ չեմ գիտեր:,,

Մէլաթորօյի աւերվելուն վրայ Բէ-
լիսի սպարապետն հետեւեալ յայտա-
բարութիւնը ուղղեց իր զօրքերուն:

Օհնուրօք

Մէլաթորօյ ինկաւ: Մալաքոյի
աւերվելը անոր անկու մը վճռեց: Թշնա-
մին իր ձեռքովը նետել տուաւ իր ահադին
ամրութիւնները, այրեց իր քաղաքը,
համարանոցները, զինուորական շէնքերը,
եւ իր պատերազմական նաւերուն մեա-
յորդը նաւահանգստին մէջ ընկղմեց: Սեւ
ծովու մէջ Ուստիոյ զօրութեան պա-
տուարը բնաջնջ եղաւ:

Եւսարդիւնը ոչ միայն ձեր եռան-
դուն քաջութեանը կը արվի, այլ եւ ձեր
անընթեք կորուստեանը եւ տանը մէկ
ամսուան երկար պաշարումի մը ժամա-
նակ ցուցցեալ երկայնամիտ ճիւղերուդ:
Երբեք ցամաքային ու ծովային թնդա-
նօթները, երբեք զինուորական ճարտա-
րագիտութիւնը, երբեք հետեւակ զին-
ուորութիւնը այսպիսի արգելքներ ու
նեցած չէին յաղթելու: երբեք ալ, այս
երեք տեսակ զինքերը ասից աւելի քա-
ջութիւն, աւելի հմտութիւն, աւելի
հաստատամիտ արիւթիւն ցուցցեալ
չէին: Մէլաթորօյի աւերվելը ձեր յա-
ւիտենական փառքը պիտի ըլլայ:

Եւսամբալ յաջողութիւնը կը մեծ-
ցնէ եւ ազատ կը թողու մեր Գըրմի
մէջ ունեցած դիրքը: Պիտի թոյլ տայ
իրենց տունը, իրենց ընտանեացը քով

կրկնու ծառայութեան ժամանակին
լրացած զինուորները՝ որ մեր զօրաց կար-
գերուն մէջ մնացին: Հնորհակալ կը-
լամ անոնց, յանուն կայսեր, այն անձ-
նանութեանը համար որ անդադար
փորձով ցուցցցին, եւ պիտի ջանամ որ
անանքները շուտով իրենց հայրենիքը
դառնան:

Օհնուրօք, սեպտ. 8ին (ըստ լատ)
պատերազմին օրը՝ ուր անդադացւոց սար-
տենիացւոց եւ զաղկացւոց զօրաւորները
մէկ տեղ ծածանեցան, յաւիտենական
յիշատակաց արժանի օր մը պիտի մնայ,
եւ դուք այն օրը ձեր արծիւները նոր եւ
անկորնչելի փառքով մը շքեղացուցիք:
Օհնուրօք, ազգի ծառայելիք Քաղ-
ղիայ եւ կայսեր:

Կ Մեծ կեդրոն բանակին, յամրոցն
Մալաքոյի. 9 սեպտ. 1855

Սորապէս
Ա. ԲԵԼԻՍԻ

Եւրոպայ հինգ զարթի եւ ուրբաթ
օրերը Գըրմին եկող շոգեհաւներն հե-
տեւեալ լուրերը բերին:

Ուստերը Կոստանդինի բերդին եւ
տեւի խորշին մէջ պահված իրենց վեց
կամ եօթը շոգեհաւներն ալ այրեցին:

Եւս լուրը Պալուս ծովապետին
սեպտ. 12 (ըստ լատ.) թուով զրաւ
մէկ պաշտօնական նամակին հետեւեալ
խօսքերով կ'ատուղի:

Ուստի շոգեհաւները՝ որոնք միայն ողջ մը-
նացեր էին Մէլաթորօյի ուստից նաւահանգիստին,
եւ քաղաքին պարպրելէն ետքը հիւսիսային կող-
մը քաղվել էին Կոստանդինի բերդին պաշտպա-
նութեանը տակ, այս առտու կրակի արկեցան, եւ
տակաւին կայրին: Եւս աւերվել խիստ աղէկ է
մեզի համար, որովհետեւ մեր նաւահանգիստը
պարտաւորված էինք զաղաքում մը բնակու նա-
ւահանգիստին բերանը, որպէս զի այն շոգեհա-
ւները Նիքիոյէի շիւղիւն:

Նոյն Պալուս ծովապետին ուրիշ
մէկ յայտարարութեանը մէջ հետեւեալ
տողերը կը կարդանք:

Պօքէ զօրապետը ուստի վերադարձեալ պայ-
թած ուստի մը կարգէ: Ուիլի, Պալթօն եւ
Մէնթ-Բօլ զօրապետները մեռան: Մաւօլ զօրա-
պետը՝ Սորապէս ծովային մարտիցներ-
ուն վրայ եղած յարձակումներուն ժամանակը
անցյալ եղաւ:

Մօթուս, Մէլիս եւ Տը Գայեի զօրա-
պետները վիրաւորուեցան:

Նաւատորմիները՝ ծովին ստատիկ աղէկու-
եալ ըլլաւն պատճառաւ՝ որ անպիտանելի բան
մէն էր այս եղանակիւ մէջ, չընդուն մասնակից ը-
լաւ այս մեծ գործին, եւ միայն ուրախ ծակի-
ները կրցան քիչ մը գործ տեսնել:

Սիրակի օրը եկող անդադական Ն-
իւ շոգեհաւը հետեւեալ լուրերը բերաւ:
Մէլաթորօյէն:

Եւրոպացւոց ու սարտենիացւոց զօր-
քերն իրենց վերջին պատրաստութիւն-
ները կրնէին ուստերը հալածելու համար:

Քաղաքացւոց զօրքերուն ալ մէկ մա-
սը կը պատրաստուէին ալ գործողութեան
մասնակից ըլլալու:

Խօսք մը կը պարտի դաշնակից բանա-
կին մէջ, թէ նաւատորմիները Օսկայի
վրայ պիտի երթան:

Ուրբաթ առտու Գըրմին եկող
Պօքէ շոգեհաւին ճանապարհորդները
լուր բերին թէ ուստերը Մէլաթորօյի
հիւսիսային մասն ալ պարպրեցին: բայց
այս լուրը ստոյգ չ'ըլլաւ: Եւս միայն ստոյգ
է, որ Մէլաթորօյի հիւսիսային կողմը
եղած Կոստանդինի մեծ բերդը մէկ թըն-
դանօթ մը չ'արձակած մինչեւ հիմա,
ուստից հաւանականաբար կարծւիր է
թէ ուստերն այս բերդը պարպած են:

Դաշնակից նաւատորմիները դեռ
Մէլաթորօյի նաւահանգիստը չ'են մը-
տած: Եւրոպայ կառավարութիւնը՝ Մէ-
լաթորօյի նաւահանգստին բերանը ըն-
կրղմած ուստի նաւերը վաւորով խոր-
տակելու եւ ծովը մաքրելու համար մե-
քենայ մը խրկած էր, այն մեքենան հի-
մա Պալաքլայային Մէլաթորօյ տարեր
են անդադարեւ այս գործողութիւնը կա-
տարելու համար:

Դաշնակից զօրաց եւ ուստերուն ը-
րած կորուստներուն վրայ պաշտօնական
կերպով տեղեկութիւն մը դիւ չ'իւր: Մէ-
լաթորօյէն եկած նամակներուն խօս-
քին նայելով, զաղկացւոց կորուստը
ուրբ հազարի չափ կը հաշուեն: Եւր-
ոպացւոց կորուստն է՝ 4 զօրապետ եւ
145 պաշտօնակալ վերաւորված, 30
պաշտօնակալ սպաննուած եւ 2000 ի
չափ զինուոր մեռած ու վիրաւոր: Իսկ
սարտենիացիները 600 հոգեւոյ չափ կու-
րուստ ունեցեր են:

Եւրոպացիները 1600 զերի բանե-
րն ուստերէն, որոնց մեծ մասն արգելի
Ա. Պօլիս եկան:

Իսկ ուստից կորուստը 18 հազու-
րէն աւելի կը հաշուեն:

Մէլաթորօյի ուստից ծովային զօ-
րութեան հրամանատար Բամֆիլով ծո-
վապետը մեռել է:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԺԱՆՈ ԵՒ ԳՈՒԼԵՆ

(Հարաւան-Բէլիս-Վերլ*)

Մարքիզը բնակի տաղանդ մը ունէր որն օր
յանկարճ զարմանալի կերպով զարգացաւ: Եւստ
շուրթերը տաղիւր երգել գիտէր: Եւս գերազանց
ձիւրքը իր երիտասարդական շնորհներուն հետ
միասնաբար՝ մեծամեծ յոյսեր տուաւ ամենուն:
Կանանց սիրելին եղաւ, եւ զուրկ երգերով լե-
ցուն ըլլալով՝ իր սիրուհիներուն համար ալ սկը-
սաւ շարադրել:

Իրեն մը մէջ Բաւան ու Սեւը, ուրիշ մը
Գիւլիս ու Յօրիս եւ ուրիշ երգէ մըն ալ Հե-
րապոյէն ու Իշիկ-Էր կը գովարտէր եւ իր գործը կը
տեսներ: Բայց որովհետեւ չ'ենած սասանաւորնե-
րուն մէջ միշտ քանի մը վանկ աւելի կամ պա-
կաս կը գտնուէր, քան ասիկ տաղով շարել կու-
տար ուրիշն ձեռքովը, եւ ասանկով երեւելի բա-
նասանդներուն կարգն անցաւ:

Եւստան մարքիզի հին կարծեց թէ իր փառ-
քին հասաւ՝ գիտական դասակ մը ունենալով, եւ
Փարիզի իմաստասիրներուն խնջւք մը տուաւ: Եւ-
րիտասարդն ունեցած քիչ մը խելքն ալ թուուց:

սկսաւ խելք ու խելքաւ բաներ ըսել, եւ ամեն բա-
նիւնապետան ընտրութեան ժամանակ: Հայ-
րը տեսնելով իր որդւոյն ճարտարաստութիւնը,
շատ զղճոց անոր լատիներէն շարվեցնելուն վը-
րայ, ինչու որ դատաւարական պաշտօնի մը կրնար
զինքը հասցնել: Իսկ մայրը՝ որ աւելի բարձրա-
միտ էր, իր որդի զնդարեւտ (միջադէպ) բնելու
աշխատեցաւ: ան ալ մինչեւ ան գործին յաջողի-
լը՝ սիրուհիներու ետեւէ եղաւ: Իրեն մըն սկըր
գտնուէր մը աւելի տաղ կը նստի մարդուս: Հոտ
ստակ վստայեց: Ծնողքն ալ անուշախանիկեանք
վարելու համար քաղաքին իր ցամաքեցնէին:

Եւրի կին մը, որ իրենց գործի էր եւ քիչ
մը ունեւոր, միայրը դրաւ որ Դանիէնց հարստու-
թեանը վրայ նստի գեռահասակ մարքիզին հետ
կարգը վերջ: Ուստի նախ պատանին որտեղ, սէր
կեղծեց, քեզի զարնքներ եմ բաւ, քիչ քիչ
գտնիկա իրեն ծանցուց, զմայրեցուց եւ վերջը ա-
նախատ լուծն անոր վերջ տնցուց: Մերթ գո-
վետ եւ մերթ իրտա կուտար անոր, եւ քիչ ժա-
մանակէն հօգն ու մօրը մէկ հատիկ բարեկամն ե-
ղաւ: Պառաւ դրացուհի մըն ալ ինտանութեան
միջնորդութիւն բնելու ելաւ: Ծնողքն ալ իր-
նամութեան շքեղութեանը քանջանալով՝ յո-
ւարանիտ յանձն առին, եւ մէկէն իրենց արտակից
եւ անտուտ բարեկամութիւն խօսք-կապը տուին:
Գեռահասակ մարքիզը այնպիսի կենական մը հետ
պիտի կարգը վերջ տուն վրայ կը խնդրէր, եւ

ան ալ զինքը ստատիկ կը սիրէր: Եւստ կողմէն չը-
նորհատութեան ձայներ կը լսուէին: ասդին ա-
մուսնութեան դաշինքը եւ անդին հարսանեաց
հանդերձներն ու երգը կը պատրաստուէր:

Եւստ օտ մը երբոր Դանիս իր չ'ընտանաւ
սիրուհիս ոտըր նստած՝ կուրախանար անոր բա-
նիկամութեան եւ սիրոյն արժանի ըլլալուն վրայ,
եւ ի միտին անուշ ու վառվառն խօսակցու-
թեամբ մը իրենց երջանկութեան աղջի ծաշալը
կ'աւանջէին՝ զմայրելի կեանք մը վարելու համար
նորանոր գիտատարութիւններ հնարելով, յա-
կարճ տաղանդաւ մօրը սպասաւորը ներս կը մըտ-
նէ ու կրտէ: «Ի՞նչ նոտեր էք, սեւ սեւ լուրեր
ունիմք քովս: Պահպան զինաւորներ կ'ան, տակն
ի վերայ կ'ընեն ձեր տունը եւ շատ մը պարտա-
տեններ ամեն բան կը վերցնեն կը տանին: Հայրդ
ալ բանաւորելու: Զայն մը կը պարտի: Երթում
շուտ ես իմ ամականներս անիկ բրդունելու աշ-
խատիմ:

— Եւս հիմա կ'իմանամ ինչ ըլլալը, բաւ-
մարքիզը:

— Եւրի լուր, զնա սա ստատակները պատ-
ժէ, շուտով գնա, բաւ ալ ինչ կ'ըն:

Դանիս թուաւ դնաց տուն: Բայց չ'այրը ար-
գէն բանաւ դրված էր, ծառաներն ալ ամենքը
մէկմէկ կողմ դացեր էին, կրցածին վերցնելով:
Դանիս միտին մայրը հօն գտաւ անգնականն եւ
արտուրէնքու մէջ թաթ խրված: Ինչու որ միտակ

իր հարստութեան, զեղեցիկութեան, սխալանաց
եւ անճշտի ծախուցը յիշատակը քովը մնացեր էր:

Մայր ու տղայ երկար ատեն մեկտեղ ոչ-
բալէն ետեւ, վերջապէս երիտասարդը բաւա-
ւ: «Չյուսահատեմք, ան գեռահասակ որդեւորին
վրտ խելք իր լուրը, եւ հաւատարմիք որ աւելի մե-
ծանձն է քան թէ հարուստ: ուստի անոր սիրոյն
եւ սրտին վրայ վառահեմ: Ինչու մէկէն ես անոր
քովը կը վաղեմ կերթամ եւ զինքը հոս կը բե-
րեմ քեզի»:

Դանիս խելքն իր սիրուհիս զինքը եւ ցո-
նիկա ամենապիտան ապաքի մը հետ գլուխ զլնի
տուած գտաւ:

«Ի՞նչ, դուն ես Պ. Դանիսեւոյ: Ի՞նչ բան
ունիս հոս, մայրդ ինչու միտակ թողուցիր: Զնա
ան խելք կ'ունի քով եւ բաւ իմ կողմէն որ իրեն
բարեբը միշտ կուղեմ: Ուստի ինչի նստիլ մը
պէտք է եւ ինքը իմ բանիս շատ աղէկ կուգայ:
— Մանչուկ, ճարպիկ տղայ մը կերելու ին-
ձի, բաւա անդիւն սպան: Թէոր քովս մտնես, քե-
զի բաւական ամական մը կը կապեմ»:

Մարքիզն ալ խօսքը լսելով գետինն անցաւ,
եւ սիրաւ կատարութեամբ լցված՝ դնաց իր հին
դատարանին իր ցաւը յայտնեց եւ խորհուրդ
հարցուց:

«Գուն ալ վարձ ապետ եղեր, բաւա անոր
դատարանը:

— Եւստ, բան մը չեմ գիտեր, ինչի բան

